

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของการศึกษา

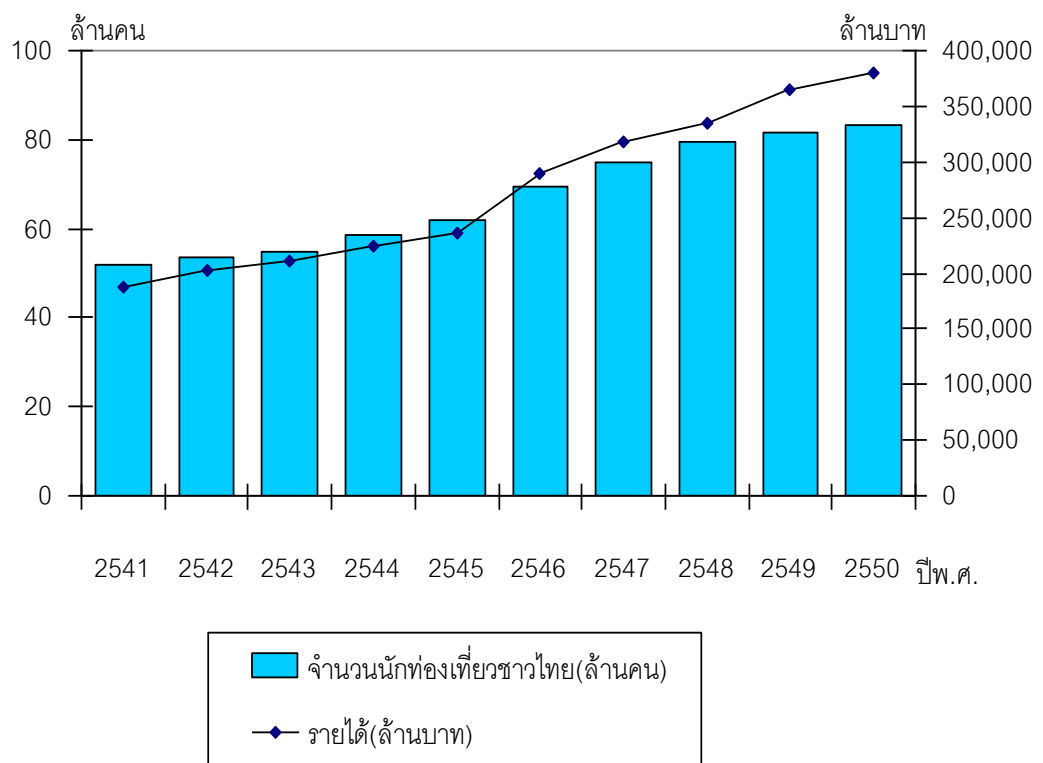
การพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นแผนกลยุทธ์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยที่สำคัญมานาน เนื่องมาจากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างเงินตราต่างประเทศ และสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นส่งผลทำให้เกิดการจ้างงานให้กับภาคธุรกิจและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งโดยตรงและทางอ้อม เกิดการหมุนเวียน และการกระจายรายได้ทั่วท้องถิ่น ซึ่งเป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจให้กับท้องถิ่นและประเทศชาติ นอกจากนี้จะมีประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจแล้วยังมีประโยชน์ทางด้านสังคม โดยช่วยให้ประชาชนได้เห็นความสำคัญของศิลปวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละท้องถิ่นและช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมของท้องถิ่นอีกด้วย

สถานการณ์การท่องเที่ยวไทยในปี พ.ศ. 2552 ศูนย์วิจัยกสิกรไทย คาดว่า สถานการณ์การท่องเที่ยวไทยในปี พ.ศ. 2552 จะยังซบเซา โดยเฉพาะตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติของไทยที่ลดลงอย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากปัจจัยภายในประเทศ ได้แก่ ภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัยของการท่องเที่ยวที่เกิดจากการชุมนุมเรียกร้องทางการเมือง ซึ่งนำไปสู่เหตุการณ์รุนแรงถึงขั้นปิดล้อมสนามบินในช่วงปลายปี พ.ศ. 2551 และเหตุการณ์จลาจลในช่วงสงกรานต์ปี พ.ศ. 2552 และปัจจัยภายนอกประเทศ ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจโลกที่ไม่เอื้ออำนวยต่อการเดินทางระหว่างประเทศ อันเกิดจากวิกฤตเศรษฐกิจในสหรัฐอเมริกา ซึ่งลุกลามไปยังยุโรปและประเทศอื่นๆที่เป็นประเทศคู่ค้า และสถานการณ์การแพร่ระบาดของไข้หวัดใหญ่สายพันธุ์ใหม่ 2009 ในภูมิภาคอเมริกา

จากปัญหาที่ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติ ของไทยลดลงอย่างรวดเร็ว ในปี 2552 และจากภาพที่ 1.1 จะเห็นว่า จำนวนนักท่องเที่ยว คนไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2550 มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยในปี พ.ศ. 2550 มีจำนวนนักท่องเที่ยว คนไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศรวม 83.23 ล้านคนและมีรายได้รวมทั้งสิ้น 380,417.10 ล้านบาท จึงทำให้รัฐบาลหันมามุ่งเน้นตลาดนักท่องเที่ยวคนไทยมากขึ้น โดยมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูด และเป็นการกระตุ้นให้ นักท่องเที่ยว คนไทยให้หันมาท่องเที่ยวภายในประเทศมากขึ้น โดยรัฐบาลได้ร่วมมือกับภาคเอกชนและภาครัฐบาลในการจัดทำโครงการต่างๆ เช่น รัฐบาลร่วมมือกับการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ดำเนินการจัด ทำโครงการเที่ยวไทย ครีกรัน เศรษฐกิจ

ไทยคึกคัก โครงการขับรถสุขใจเที่ยวเมืองไทยใกล้กรุงเทพฯ โครงการร้อยเรื่องเมืองใต้ (ท่องเที่ยวภายในภาคใต้) โครงการขับรถสุขใจไปภาคกลางกับ GPS โครงการบินไปบินกลับ ขับรถเที่ยว เป็นต้น

ภาพที่ 1.1
จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ของคนไทยที่เดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ
ช่วงปี พ.ศ.2541– 2550

ที่มา : <http://thai.tourismthailand.org/tat-services/> , สิงหาคม 2552

จังหวัดสมุทรสงคราม หรือที่รู้จักในนาม “เมืองแม่กลอง” เป็นจังหวัดหนึ่ง มองเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวจึง ได้ส่งเสริมการท่องเที่ยวมาโดยตลอด เนื่องจากเป็นแหล่งมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญของประเทศ ทั้งในด้านประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรมและสถานที่ท่องเที่ยวธรรมชาติ ดังนั้นการท่องเที่ยวจะเป็นแนวการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม การท่องเที่ยวเชิง วัฒนธรรม และการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เช่น การล่องเรือชมวิถีชีวิต ชุมชนริมน้ำ และตลาดน้ำ การล่องเรือชมหิ่งห้อย ชุมบ้านทรงไทย ชมวัดวาอารามเก่าแก่ที่ทรงคุณค่า เป็นต้น

ตารางที่ 1.1

จำนวนนักท่องเที่ยวและสถานที่พักแรมในปี 2549 - 2551

รายการข้อมูล	ปี 2549	ปี 2550	ปี 2551
จำนวนผู้เยี่ยมเยือน(คน)	452,598	558,326	1,051,810
- คนไทย	432,688	539,262	1,038,126
- ชาวต่างประเทศ	19,910	19,064	13,684
จำนวนนักท่องเที่ยว(คน)	154,718	132,307	459,382
- คนไทย	152,624	129,954	454,556
- ชาวต่างประเทศ	2,094	2,353	4,826
จำนวนนักท่องเที่ยว(คน)	297,880	426,019	592,428
- คนไทย	280,064	409,308	583,570
- ชาวต่างประเทศ	17,816	16,711	8,858
จำนวนสถานที่พักแรม(แห่ง)	43	96	100
จำนวนห้องพัก(ห้อง)	480	683	889
ระยะเวลาพักเฉลี่ย(วัน)	1.33	1.32	1.95
อัตราการเข้าพักเฉลี่ย(%)	38.77	21.87	27.08
จำนวนคนเข้าพักแรม(คน)	125,343	95,385	114,525
- คนไทย	124,266	93,577	109,683
- คนต่างประเทศ	1,077	1,808	4,842

ที่มา : http://www.tourism.go.th/index.php?option=com_content&task=view&id=3062 , สิงหาคม 2552

สถานการณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดสมุทรสงคราม จากตารางที่ 1.1 แสดงให้เห็นว่า ในปี พ.ศ. 2549 – 2551 จำนวนผู้เยี่ยมเยือนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะกลุ่มนักท่องเที่ยวคนไทย และเมื่อเปรียบเทียบสถานการณ์การท่องเที่ยวในปี พ.ศ. 2550 และปี พ.ศ. 2551 พบว่า ในปี 2551 มีจำนวนผู้เยี่ยมเยือน 1,051,810 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 88.39 โดยแบ่งเป็นผู้เยี่ยมเยือนชาวไทยจำนวน 1,038,126 คน เพิ่มขึ้นร้อยละ 92.51 ส่วนชาวต่างชาติมีจำนวน 13,684 คน ลดลงร้อยละ 28.22 ด้านสถานการณ์การพักแรมพบว่า ในปี 2551 มีสถานที่พักแรม 100 แห่ง เพิ่มขึ้นร้อยละ 4.17 จำนวนห้องพัก 889 ห้อง เพิ่มขึ้นร้อยละ 30.16 และอัตราการเข้าพักเฉลี่ยร้อยละ

27.08 เพิ่มขึ้นร้อยละ 23.82 โดยเป็นคนไทย เพิ่มขึ้นร้อยละ 17.21 และชาวต่างประเทศ เพิ่มขึ้นร้อยละ 167.81

อำเภออัมพวา เป็นอำเภอเล็กๆในจังหวัดสมุทรสงคราม ที่มีชื่อเสียงในด้านแหล่งมรดกทางวัฒนธรรม ได้รับรางวัลชุมชนอนุรักษ์ดีเด่นของสมาคม สถาปนิกสยามในพระบรมราชูปถัมภ์ ในปี พ.ศ. 2545 จากความพยายามดำเนินโครงการอนุรักษ์และฟื้นฟูชุมชน และการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชุมชนอัมพวา ตั้งแต่ปลายปี พ.ศ. 2544 (มรดกทางวัฒนธรรม ชุมชนอัมพวา.2549,29) เป็นต้นมา ทำให้อัมพวาได้รับการฟื้นฟู การประสาน การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมให้เข้ากับการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อีกครั้ง บ้านเรือนริมน้ำที่ เสื่อมโทรม เริ่มได้รับการซ่อมแซม การคมนาคมทางน้ำกลับมาคึกคัก มีการรื้อฟื้นตลาดน้ำขึ้นใหม่ ที่เรียกว่า “ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา ” และเมื่อเดือนธันวาคม 2551 โครงการอนุรักษ์ ชุมชนอัมพวา ได้รับรางวัลชมเชย (Honourable Mention) จากการประกวดรางวัลเพื่ออนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก ประจำปี พ.ศ. 2551 แห่งองค์การยูเนสโก นอกจากนี้สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ได้ดำริให้สำนักงานมูลนิธิชัยพัฒนา เข้าเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์และพัฒนาชุมชน อัมพวาภายใต้ชื่อ “โครงการอัมพวาชัยพัฒนานุรักษ์ ” ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา

ตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จัดขึ้นในช่วงเวลาเย็น เรือยี่โปจนพลบค่ำทุกวันศุกร์ วันเสาร์ และวันอาทิตย์ วัตถุประสงค์เพื่อต้องการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชุมชนอัมพวา โดยบริเวณตลาดน้ำยามเย็นอัมพวา จะมีเรือของชาวบ้านนำอาหารคาว- หวานมาจำหน่ายเช่น กุ้งเผา ปลาหมึกเผา กุ้งจิ้ม ขนมหวาน ขนมหิน ผักไทย หอยทอด ก๋วยเตี๋ยว กาแฟโบราณรวมถึงผลผลิตทางการเกษตรจากสวนในชุมชนอัมพวาและพื้นที่ใกล้เคียงเช่น กล้วย ส้มโอ มะพร้าว พืชผักสวนครัว เป็นต้น นอกจากนี้ ตลอดสองฝั่งคลองเล็กๆ จะเป็นบ้านเรือนไม้เก่าแก่ที่ตั้งเรียงรายขนานไปกับลำคลอง บางบ้านเปิดให้นักท่องเที่ยวพักแรม ขายกาแฟโบราณ จำหน่ายของที่ระลึกทำเองซึ่งเป็นสินค้าเฉพาะถิ่น เป็นต้น หากนักท่องเที่ยวต้องการชมธรรมชาติของแม่น้ำแม่กลอง ลำคลองต่างๆ หิ่งห้อยและต้นลำพูหรือหาชมวิถีชีวิตชุมชนริมน้ำ ชุมชนชาวสวน สถาปัตยกรรม โบราณสถาน ก็สามารถทำได้โดยการเช่าเรือที่เตรียมให้บริการอยู่บริเวณท่าเรือเทศบาล ปัจจุบันได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว เข้ามาเยี่ยมชมอัมพวาเป็นจำนวนมากตลอดทั้งปีเนื่องจากการคมนาคมสะดวก และมีระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางไปพักผ่อนและรับประทานอาหารทะเล และกิจกรรมที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยว คือ การเช่าพักโฮมสเตย์ และนั่งเรือชมหิ่งห้อย

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการแข่งขัน ตลอดจนรูปแบบและการบริหารจัดการที่เหมาะสมของโครงการลงทุน สถานที่พักแรมในรูปแบบ โฮมสเตย์ และนำข้อมูลที่ได้มากำหนดรูปแบบโครงการลงทุน
- 2) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุน ของโครงการสถานที่พักแรม ในรูปแบบโฮมสเตย์

1.3 ขอบเขตของการศึกษา

- 1) รายรับหรือผลประโยชน์ของกิจกรรมลงทุน สถานที่พักแรมในรูปแบบโฮมสเตย์ บริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม ในการศึกษาค้างนี้จะได้จากการ จำนวนผู้มาใช้บริการห้องพัก กิจกรรมการท่องเที่ยว ร้านอาหาร นวดแผนโบราณและบริการอินเทอร์เน็ต เท่านั้น
- 2) การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนสถานที่พักแรมในรูปแบบโฮมสเตย์ บริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามในการศึกษาค้างนี้ สมมุติให้การดำเนินโครงการระยะเวลา 5 ปี ตามอายุการใช้งานของอาคารสิ่งปลูกสร้างและขนาดของโครงการ
- 3) การลงทุนผู้ศึกษามีปัจจัยการผลิตที่เป็นที่ดินและสิ่งปลูกสร้างตั้งอยู่ ติดแม่น้ำแม่กลองบริเวณตลาดน้ำอัมพวาอยู่แล้ว ปัจจุบันดำเนินธุรกิจจำหน่ายอาหาร

1.4 แหล่งที่มาของข้อมูล

แหล่ง ของ ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้างนี้ ประกอบด้วย แหล่ง ข้อมูลปฐมภูมิและแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ ดังนี้

1.4.1 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data)

- 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ ประกอบกิจการโฮมสเตย์ บริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม เลือกโฮมสเตย์ที่มีสภาพแวดล้อมทางภูมิศาสตร์ที่คล้ายคลึงกับที่ตั้งโครงการ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และตอบแบบสอบถาม (Indepth Interview) จำนวน 10 แห่ง
- 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่าง นักท่องเที่ยวคนไทยที่มา ท่องเที่ยว บริเวณตลาดน้ำ อัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์และ ตอบแบบสอบถาม จำนวน 400 ตัวอย่าง
- 3) การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสุ่มตัวอย่าง ผู้มาใช้บริการโฮมสเตย์บริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม โดยใช้วิธีการตอบแบบสอบถาม จำนวน 150 ตัวอย่าง

1.4.2 แหล่งข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data)

เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ได้แก่ เทศบาลตำบลอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย มูลนิธิชัยพัฒนา เป็นต้น รวมทั้งค้นคว้า ข้อมูลจากบทความและบทวิเคราะห์ต่างๆ ได้แก่ หนังสือ วิ ทยานิพนธ์ วารสาร นิตยสาร รายงาน และเว็บไซต์ต่างๆ ในระบบอินเทอร์เน็ต เป็นต้น ซึ่งมีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงครามและโฮมสเตย์

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาความเป็นไปได้ในการลงทุนของโครงการสถานที่พักแรม บริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม จะทำให้ได้รับประโยชน์ดังนี้

1.5.1 ทำให้ทราบถึง ภาพรวมของธุรกิจโฮมสเตย์ บริเวณ ตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1.5.2 ทำให้ทราบถึงความต้องการของนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการสถานที่พักแรม ในรูปแบบโฮมสเตย์ รีสอร์ท บริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1.5.3 ทำให้ทราบถึงความเป็นไปได้ ในการลงทุนสถานที่พักแรมในรูปแบบโฮมสเตย์ บริเวณตลาดน้ำอัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม

1.5.4 เพื่อเป็นประโยชน์ในการตัดสินใจลงทุนเพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินธุรกิจโฮมสเตย์ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในกิจการที่มีลักษณะเดียวกันหรือธุรกิจอื่นที่เกี่ยวข้อง

1.6 นิยามศัพท์

การศึกษานี้ได้ใช้นิยามศัพท์จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยดังนี้
โฮมสเตย์ หมายถึง บ้านพักประเภทหนึ่งที่นักท่องเที่ยวพักพร้อมกับเจ้าของบ้านและมีวัตถุประสงค์ที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของชาวบ้าน ซึ่งเต็มใจที่จะถ่ายทอดวัฒนธรรม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน พร้อมทั้งจัดที่พักและอาหารให้กับนักท่องเที่ยวโดยได้รับค่าตอบแทนตามความเหมาะสม

สถานที่พักแรม หมายถึง สถานที่ที่นักท่องเที่ยวพักระหว่างเดินทาง

ผู้เยี่ยมชมเยือน (Visitor) หมายถึง บุคคลที่เดินทางจากสถานที่อื่นพำนักถาวรของตนเองไปยังสถานที่อื่นเป็นการชั่วคราว โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพักผ่อน เยี่ยมญาติมิตร ศึกษาหาความรู้ การ

กีฬา การศาสนา ติดต่อธุรกิจ การประชุม การรักษาสุขภาพ หรือเพื่อประกอบภารกิจใด ๆ โดยมิได้รับค่าจ้างในการระหว่างการเดินทาง

นักท่องเที่ยว (Tourist) หมายถึง ผู้เยี่ยมเยือนเยือนประเภทที่มีการค้างคืน อย่างน้อย 1 คืนในจังหวัดที่เดินทางไปในครั้งนั้น

นักทัศนาจร (Excursionist) หมายถึง ผู้เยี่ยมเยือนเยือนประเภทที่ไม่มีการค้างคืนในจังหวัดที่เดินทางไปในครั้งนั้น

ระยะเวลาพำนักรเฉลี่ย หมายถึง จำนวนคืนพักที่นักท่องเที่ยวพักระหว่างเดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดใดจังหวัดหนึ่ง

อัตราการเข้าพักเฉลี่ย (Occupancy Rate) หมายถึง ร้อยละของจำนวนห้องพักที่ขายได้ในแต่ละเดือนเทียบกับจำนวนห้องพักทั้งหมด

ห้องพักที่ขายได้คือจำนวนห้องของสถานพักแรมที่ขายให้กับผู้เข้าพักแรมหรือมีผู้เข้าพักในแต่ละวัน

$$\text{อัตราการเข้าพักเฉลี่ยต่อเดือน} = \frac{\text{จำนวนห้องพักที่ขายได้ในเดือนนั้น} * 100}{\text{จำนวนวัน} * \text{จำนวนห้องพักทั้งหมด}}$$